

Ajankohtaiskatsaus alkoholiasioihin ja pienvalmistajien ulosmyyntioikeuden laajennukseen

Juomien Uusimaa - hankkeen tilaisuus
16.4.2026

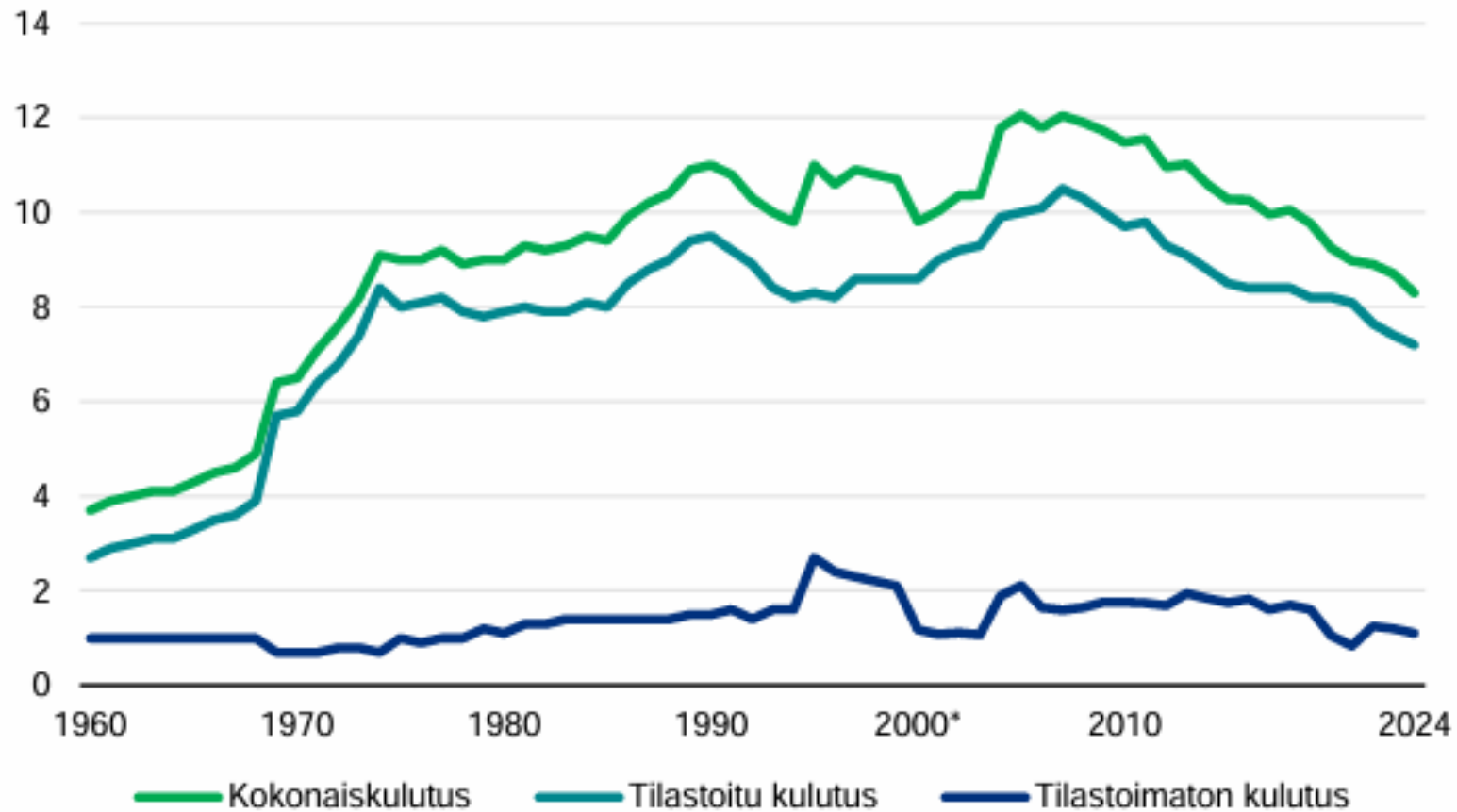
Lakiasiaainjohtaja Kai Massa

Työtä ja hyvinvointia koko Suomeen • Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

ALKOHOLIKULUTUS SUOMESSA

Tilastoitu kulutus on laskenut, anniskelukulutus on romahtanut.

Alkoholijuomien kulutus 100 % alkoholina 15 vuotta täyttäneillä henkilöillä (Lähde THL)

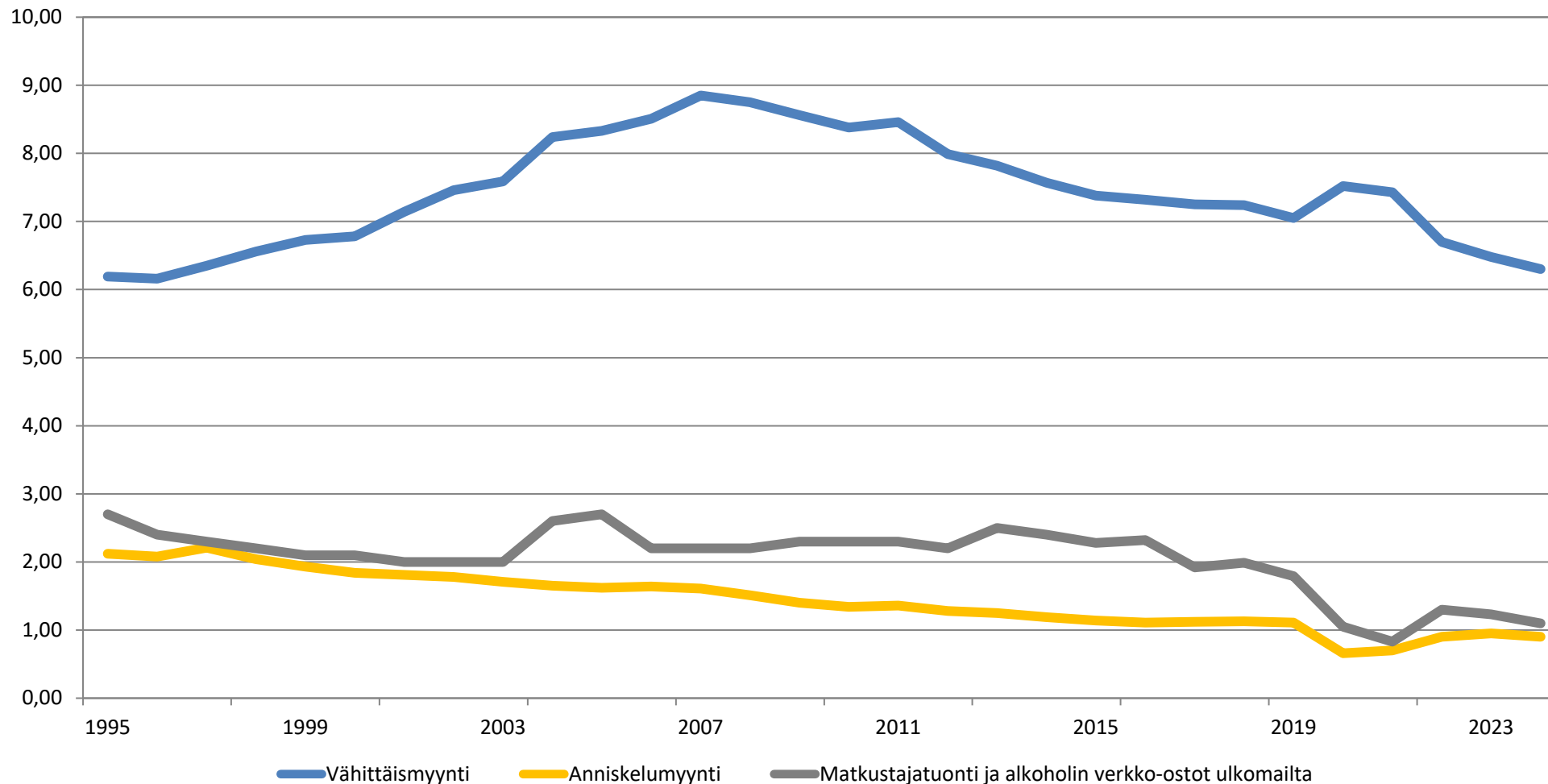

*) Vuodesta 2000 alkaen tilastoimattoman kulutuksen tilastointitapaa muutettu.

Alkoholin kulutus Suomessa

Anniskelukulutuksen osuus alkoholijuomien kokonaiskulutuksesta vuonna 2024 oli 11 prosenttia ja tilastoidusta kulutuksesta 13 prosenttia.

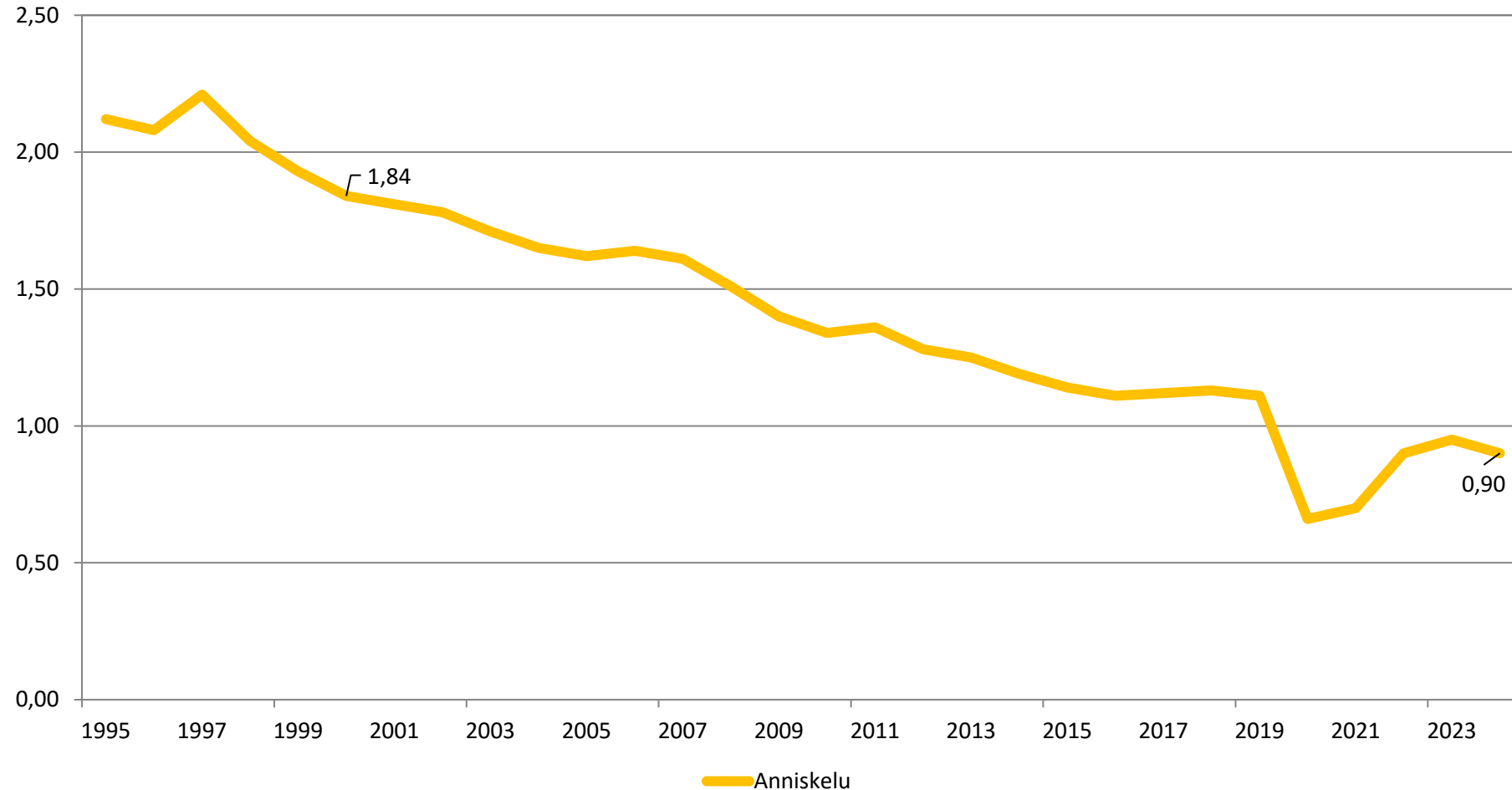
Alkoholin kulutus 100-prosenttisena alkoholina 15+asukasta kohti, litraa

Anniskelukulutus romahtanut Suomessa

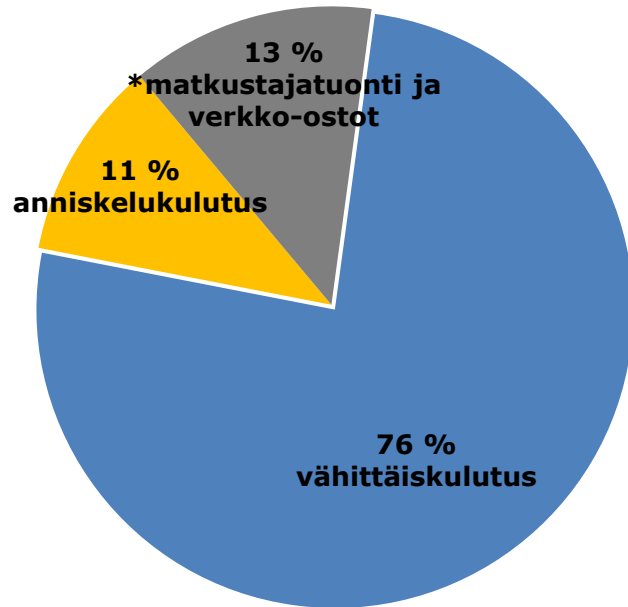
Anniskelun osuus alkoholijuomien kokonaiskulutuksesta oli 11 prosenttia vuonna 2024. Vuodesta 2000 vuoteen 2024 anniskelukulutus on puolittunut.

Anniskelukulutus 100-prosenttisena alkoholina 15+asukasta kohti, litraa

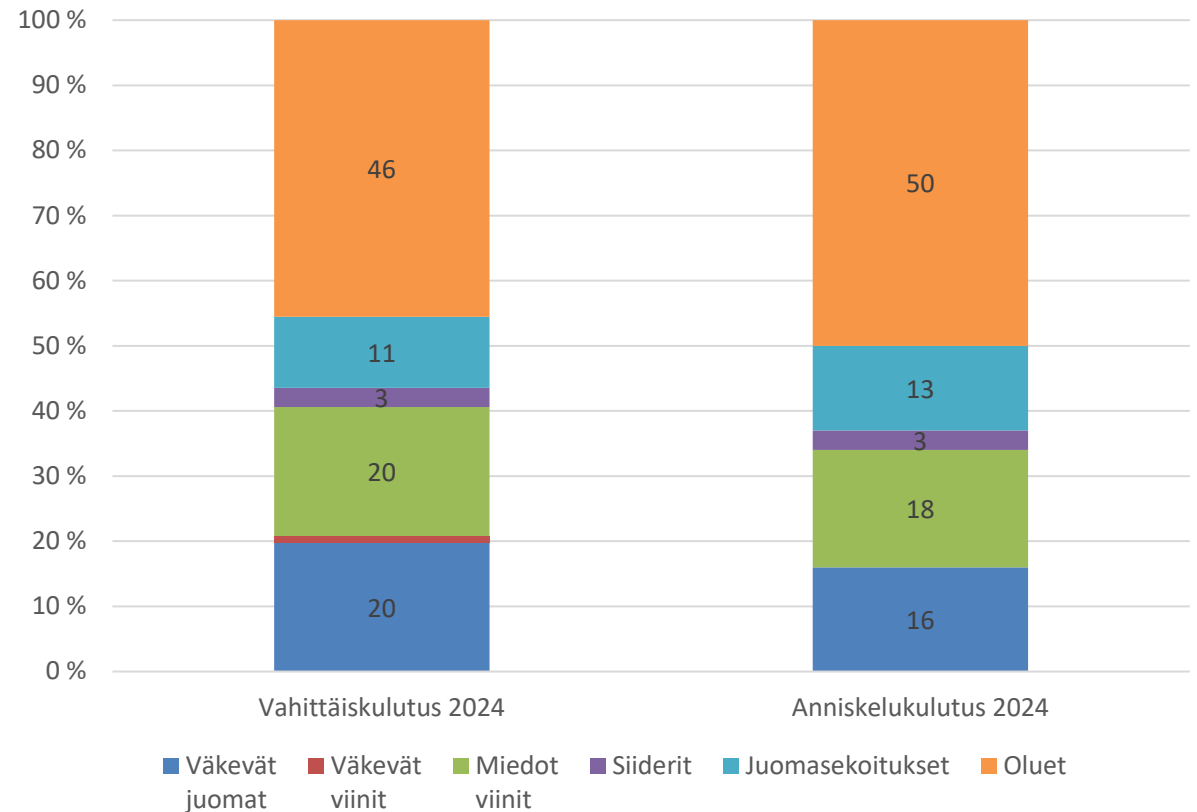

89 prosenttia alkoholista juodaan kotona

Alkoholin tilastoitu ja tilastoimaton (lähinnä matkustajatuonti) kulutus 100-prosenttisenä alkoholina 15+asukasta kohti, litraa Vuonna 2024

Alkoholijuomien tilastoidun kulutuksen (vähittäiskulutus ja anniskelukulutus) rakenne juomaryhmittäin 100-prosenttisenä alkoholina v. 2024, prosenttia

Laskennalliset veromenetykset alkoholin matkustajatuonnista ja verkko-ostoista ulkomailta vuonna 2025

Veromenetykset
954,3 M€

Arvonlisävero
247,3 M€

Miedot alkoholijuomat 91,7 M€

Viinit ja välituotteet 71,1 M€

Väkevät alkoholijuomat 84,5 M€

Alkoholivero
707,0 M€

Miedot alkoholijuomat 209,3 M€

Viinit ja välituotteet 145,8 M€

Väkevät alkoholijuomat 351,9 M€

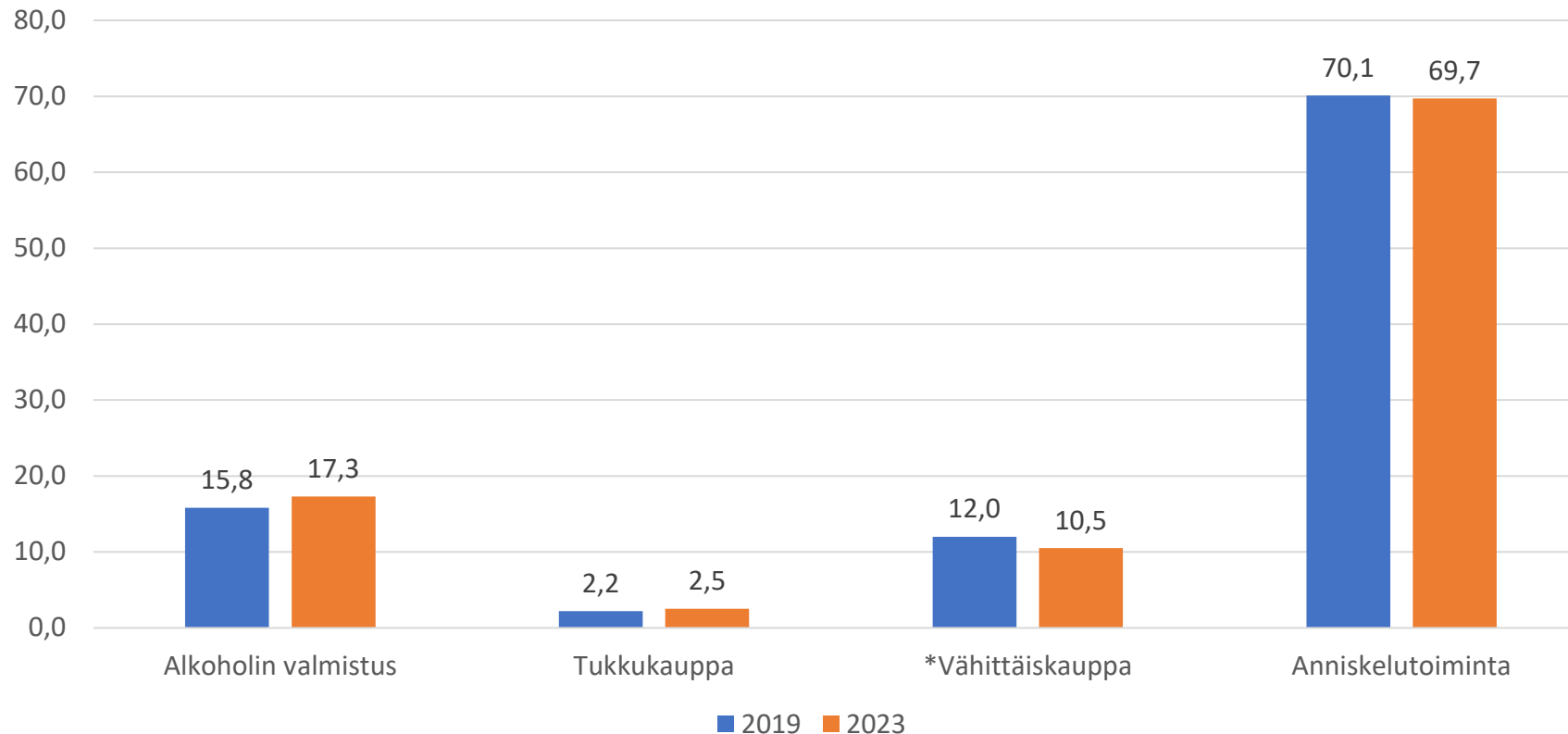
Vuonna 2024
veromenetysten arviointiin
olevan 316,2 M€

Arvioiden mukaan pari prosenttia verkko-ostosten tekijöistä maksaa tuomastaan alkoholista verot, mitä laskelmassa ei ole huomioitu.

Lähteet: Valtionvarainministeriö. 2026. Alkoholin matkustajatuonnin ja verkko-ostojen määrä. Julkaisematon aineisto; Visitory. 2026. Veromenetyslaskelma.

Alkoholialaan liittyvästä työllisyydestä noin 70 prosenttia on ravintoloissa.

Alkoholialan yritystoiminnan laskennalliset työllisyyssuudet päätoimialoittain 2019 ja 2023

Tilastokeskuksen panos-
tuotostutkimusten perusteella
arvioituna anniskelun välittömät
**työllisyysvaikutukset olivat
kansantaloudessa 11 594 henkilöä
vuonna 2023. Siten anniskelu-
ala työllisti noin 70 prosenttia
koko alkoholialaan (16 637 henkilöä)
liittyvästä työllisyydestä (Lith 2025).

Lähde: Lith 9/2025

- Vähittäiskauppa = Alko Oy. Tässä yhteydessä alkoholipitoisia päivittäistavara-
kaupan myymälöitä, kioskeja ja huoltamoja ei lueta varsinaisiin alkoholialan kaupan yrityksiin,
koska mietojen alkoholipitoisten tuotteiden myynti on niissä vähäistä kokonaisyhteisyyteen suhteutettuna eikä alkoholituotteiden myyntiä ole erotettu niissä käytännössä ja
tilastollisesti erillisiin alkoholituotteiden vähittäiskaupan toimipaikkoihin.
- ** Työllisyysluvut kuvaavat lähinnä kokovuosityöllisyyttä

Alkoholijuomaverot EU-maissa v. 2025

Alkoholijuomien verotasot EU-maissa, euroa per litra sataprosenttista alkoholia

	Olut, 5 %	Viini, 11 %	Väkevät
**Suomi	36,20 => 36,71	41,45 => 45,90	55,50 => 56,28
Irlanti	22,55	38,62	42,57
Ruotsi	20,15	23,77	46,57
*Viro	14,00	14,82	20,74
Kreikka	12,50	0,00	24,50
Slovenia	12,10	0,00	13,20
Liettua	10,97	23,09	27,78
Latvia	9,00	11,09	18,62
Alankomaat	8,12	8,70	18,27
Ranska	8,10	0,37	18,99
Italia	7,48	0,00	10,36
Tanska	6,54	13,73	20,11
Kypros	6,00	0,00	9,57
Puola	5,63	4,71	18,65
Kroatia	5,31	0,00	7,96
Belgia	5,01	6,81	29,93
Itävalta	5,00	0,00	12,00
Portugali	4,83	0,00	16,03
Unkari	4,70	0,00	14,81
Malta	4,60	1,86	13,60
Slovakia	3,59	0,00	14,90
Tsekki	3,17	0,00	15,47
Romania	2,42	0,00	9,71
Espanja	1,99	0,00	9,59
Luxemburg	1,98	0,00	11,23
Saksa	1,97	0,00	13,03
Bulgaria	1,92	0,00	5,62

Suomi on perinteisesti ollut EU-maiden kirein oluen ja väkevien alkoholien verottaja, mutta v.2024 alkaen Suomi on myös viinin kirein verottaja.

V. 2026 väkevien alkoholivero nousi (55,5-> 56,28). Vuodesta 2026 alkaen kaikkien alkoholijuomaryhmien alkoholiveroa korotettiin yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin (YKHI) kehityksen mukaisesti vuosittain (arviolta 1,4 % v. 2026). Lisäksi viinien valmisteveroa korotettiin keskim. noin 9 % v. 2026. Kyseessä oli yhdestoista alkoholijuomaveron kiristys vuodesta 2008 alkaen.

MaRa: Alkoholipolitiikassa tulee suosia anniskelua

- Anniskelun osuus ravintoloissa on alentunut määrällisesti ja suhteellisesti muihin jakelukanaviin verrattuna. Suomessa on korotettu alkoholiveroa 11 kertaa vuodesta 2028 lähtien. Myös anniskelun alv nousi 25,5 prosenttiin syksyllä 2025.
- Muissa EU-maissa anniskelua suositaan sen työllistävän ja verotuloja tuovan vaikutuksen takia. Suomessa alkoholi nähdään päihteenä riippumatta siitä, miten alkoholia nautitaan. Alkoholiverot ovat puolestaan haittaveroja.
- Suomessa suhtaudutaan positiivisesti alkoholin nauttimiseen julkisissa paikoissa, toisin kuin muualla Euroopassa.
- Suomessa harjoitettu alkoholi- ja alkoholiveropolitiikka on noin 20 vuoden kuluessa synnyttänyt satoja tilausravintoloita, joihin asiakas voi tuoda omat alkoholijuomat, tavallisimmin ulkomailta hankitut. Kun yrittäjä ei hae anniskelulupia, alkoholilakia ei tarvitse noudattaa eivätkä viranomaiset valvo toimintaa. Tällaisen ravintolatoiminnan yleistymisen on hävittänyt satoja anniskeluluvalla toimivia ravintoloita, etenkin pienemmistä kunnista
- **Asenneilmapiirin on muututtava ravintoloissa käymistä ja anniskelua suosivaksi. Valtion tulee ravintoloiden toimintaa tukevalla alkoholilainsäädännöllä ja veropolitiikalla ohjata siihen, että alkoholin nauttiminen siirtyy kaduilta ja kodeista ravintoloihin.**

Alkoholilain muutokset

Vuosi 2018: Uusi alkoholilaki

- Vähittäismyynnin prosenttirajan nosto 4,7 prosentista 5,5 prosenttiin ja juomien valmistustaparaajoituksen poisto.
- Pienpanimoille oikeus käsityöläisöluiden (max 12 %) vähittäismyyntiin.
- Anniskelulupien jaottelusta luopuminen (A, B, C) .
- Anniskelupaikoille oikeus anniskelussa olevien alkoholijuomien vähittäismyyntiin (max 5,5 %).
- Anniskelun jatkoaikaluvista jatkoaikailmoituksiin.
- Ravintola-anniskelun byrokratian purkaminen (mm tuplien anniskelun kielto).
- Ravintoloiden happy hour - mainonta ravintolan ulkopuolella sallituksi.
- Ravintolan vastaavan hoitajan pätevyyden lievennys → anniskelupassi.
- 16 – vuotiaalla oikeus anniskella vastaavan hoitajan valvonnassa.
- Yhteiset anniskelualueet ja anniskelu mahdollista ilmoituksella etukäteen hyväksytyillä anniskelualueilla

Vuosi 2024: Vähittäismyynnin prosenttirajan nosto

- Vähittäismyyntävien alkoholijuomien prosenttirajan nosto 5,5 prosentista 8 prosenttiin (yksinomaan käymisteitse valmistetut alkoholijuomat)

Hallituksen esitys: Etämyynti ja alkoholin toimitus

Hallituksen esitys alkoholilain muuttamisesta (HE 131/2025 vp)

- Alko ja Suomessa toimivat alkoholijuomien vähittäismyyntipaikat voivat toimittaa alkoholijuomia asiakkaille (=kotiinkuljetus). **Vain Alko voi toimittaa 5,5 % / 8 % vahvempia juomia.**
- Alkoholin toimitus edellyttää erillistä toimituslupaa. Toimitusluvan voi hakea vähittäismyyjä itse tai kuljetusyritys.
- Toimitusluvan haltijalta perittävässä valvontamaksussa kiinteä osa ja toimitusten määrään perustuva osa tuhannen toimituksen ylittävältä osalta (0,1 euroa per toimitus).
- Omavalvontavelvoite ja toimituspassi alkoholin toimitukseen osallistuvilta. Ikärajavaivonta vastaava kuin anniskelussa ja vähittäismyynnissä.
- **Alkoholin etämyynti (max 80 prosenttiset alkoholijuomat) EU- ja ETA-maista Suomeen sallitaan.**
- Väkevien alkoholijuomien mainonta sallitaan verkossa ja sosiaalisessa mediassa.

Hallituksen esitys: Etämyynti ja alkoholin toimitus

Hallituksen esitys alkoholilain muuttamisesta (HE 131/2025 vp)

- **MaRa: Esitys syrjii kotimaisia toimijoita**
- EU/ETA - maista sallitaan enintään 80 prosenttisten alkoholijuomien etämyynti. Ulkomaisesta verkkokaupasta voi ostaa satoja litroja väkevää alkoholia kotiovelle kuljetettuna.
- Suomessa vähittäismyyntiluvan haltijat saavat myydä ja toimittaa enintään 5,5 % / 8 % vahvuisia alkoholijuomia. Ravintola ei voi myydä edes yhtä viinipulloa aterian yhteydessä kuljetettuna.
- Etämyynnistä aiheutuu mittavia veromenetyksiä. Verohallinnon arvion mukaan vuonna 2024 etämyydyistä alkoholijuomien kokonaislitramäärästä vain noin 1,0 % tehtiin veroilmoitus. Säännönvastaisen etämyynnin osuus olisi 99 % prosenttia.
- Eduskunnan perustuslakivaliokunta on (PeVL 1/2026 vp) on kiinnittänyt lausunnossaan huomiota epäyhdenvertaiseen kohteluun:
 - ”perustuslain yhdenvertaisuussäännöksen ja myös elinkeinonvapauden kannalta perustellumpi olisi sellainen ratkaisu, jossa sekä etämyyntiä harjoittavia toimijoita että kotimaan vähittäismyyjiä kohdeltaisiin samoin.”

Hallituksen esitys Etämyynti ja alkoholin toimitus

Hallituksen esitys alkoholilain muuttamisesta (HE 131/2025 vp)

- Rajat ylittävän alkoholin etämyynnin salliminen, tiukan vähittäismyyntimonopolin ylläpitäminen Suomessa ja korkea alkoholiverotus johtavat siihen, että alkoholijuomien myynti siirtyy yhä enemmän ulkomaisiin verkkokauppoihin ja kotimaasta ostetun alkoholijuoman määrä vähenee.
- Kärsijänä on kotimainen alkoholielinkeino, erityisesti ravintola-ala ja niiden työntekijät sekä valtio veronsaajana.
- **MaRa katsoo, että alkoholimonopolin ylläpitämiselle ei ole enää perusteita:**

1) ravintoloille tulisi antaa oikeus viinien (sisältää hedelmä- ja marjaviinit) ulosmyyntiin klo 9–21 ja ruokailun yhteydessä avatun viinipullon mukaan ottaminen klo 24 asti.

2) Pienvalmistajille (pientislaamot, pien- ja käsityöläispanimot, viinitilat) laajennettu vähittäismyyntioikeus.

HE: Pienvalmistajien laajennettu ulosmyyntioikeus

- **Pienvalmistajien laajennettu ulosmyyntioikeus (HE 44/2026)**
- Hallitusohjelma: Mahdollistetaan kaikille kotimaisille pien- ja käsityöläispanimoille, pientislaamoille ja viinitiloille niiden tuotteiden myynti valmistuspaikoilta suoraan kuluttajille vähittäismyyntiluvalla.
- Hallitus on 1.4.2026 antanut eduskunnalle esityksen, joka laajentaisi alkoholijuomien pientuottajien oikeutta myydä tuotteitaan valmistuspaikalta.
- Tilaviini- ja käsityöläisolutpoikkeukset kumottaisiin ja ne korvattaisiin laajennetulla ulosmyyntioikeudella kotimaisille alkoholien pientuottajille, kuten pien- ja käsityöläispanimoille, viinitiloille ja pientislaamoille.
- Esityksellä parannettaisiin yrittäjyyden edellytyksiä ja alkoholien pientuottajien mahdollisuutta tarjota tuotantopaikoillaan monipuolisempia matkailu- ja vierailukonsepteja. Esitys tukisi alkoholien pienvalmistajien lähiympäristön paikallistaloutta.

HE: Pienvalmistajien laajennettu ulosmyyntioikeus

Pienvalmistajien laajennettu ulosmyyntioikeus (HE 44/2026)

1) Laajennettu ulosmyyntioikeus koskisi alkoholijuomia joiden vahvuus on yli 5,5 % tai yli 8 % (käymisteitse valmistetut alkoholijuomat)

2) Laajennettu ulosmyyntioikeus koskisi alkoholijuomien valmistajia, joiden koko vuosituotanto olisi enintään **100 000 litraa alkoholijuomia puhtaaksi alkoholiksi muutettuna** (jatkossa pienvalmistaja).

- HE perustelut: Vuosituotantoa laskettaessa huomioitaisiin **valmistajan kaikissa eri valmistuspaikoissa ja kaikkien eri valmistuslupien alla valmistamat alkoholijuomat**, ei siis pelkästään valmistusluvan haltijan kyseisen valmistusluvan alla valmistettuja alkoholijuomia.
- **Vuosituotantomääriin** lasketaan **astioidut juomat, eli esimerkiksi pulloon, tölkkiin tai muuhun myyntiastiaan pakatut juomat.**
- Vuosituotantoon ei sen sijaan lasketa sellaisia alkoholijuomia, jotka ovat vastavalmistusvaiheessa.

3) Pienvalmistaja saisi myydä valmistamiaan laajennetun vähittäismyyntioikeuden piiriin kuuluvia **alkoholijuomia kalenterivuodessa enintään 25 000 litraa puhtaaksi alkoholijuomaksi muutettuna.**

HE: Pienvalmistajien laajennettu ulosmyyntioikeus

Pienvalmistajien laajennettu ulosmyyntioikeus (HE 44/2026)

4) Pienvalmistaja saisi vähittäismyydä yli 5,5 %/8% vahvuisia juomia vain yhdessä muista alkoholijuomien valmistajista fyysisesti erillään olevassa valmistuspaikassa.

- Fyysistä erillisyyttä edellytettäisiin nimenomaan muihin alkoholijuomien valmistajiin nähden. Jos samalla valmistajalla olisi vierekkäin kaksi valmistuspaikkaa, kuten esimerkiksi tuotantolaitos ja erillinen panimoravintola, ei fyysistä erillisyyttä edellytettäisi näiden välillä.

5) Vähittäismyyntilupa voidaan myöntää valmistuspaikan yhteyteen tai välittömään läheisyyteen (koskisi jatkossa kaikkia alkoholijuomien valmistajia)

- Olennaista olisi tarkastella myymälän sijaintia suhteessa valmistuspaikkaan siitä näkökulmasta, minkä tyyppisen toiminnan yhteyteen tai sen välittömään läheisyyteen vähittäismyyntipaikka ensisijaisesti sijoittuisi
- Kaupunkiolosuhteissa voitaisiin lähtökohtaolettamana pitää, että vähittäismyyntipaikka sijaitisi samassa rakennuksessa tai samassa pihapiirissä.
- **Maaseudulla etäisyys saattaisi olla hieman suurempi edellyttäen kuitenkin, että vähittäismyyntipaikka kuuluisi selvästi samaan kokonaisuuteen valmistuspaikan kanssa.**
- Mikäli valmistaja myös itse kasvattaisi alkoholijuomaan vaadittavia raaka-aineita valmistuspaikan yhteydessä, voisi vähittäismyyntipaikka sijaita viljelysten vieressä. Lähtökohtaisesti vähittäismyyntipaikka voisi kuitenkin sijaita enintään joidenkin satojen metrien päässä valmistuspaikasta.

HE: Pienvalmistajien laajennettu ulosmyyntioikeus

Pienvalmistajien laajennettu ulosmyyntioikeus (HE 44/2026)

6) Edellytyksenä yli 5,5 %/8% vahvuisten juomien myynnille valmistuspaikasta on, että **tyypillinen osa tuotannosta** tapahtuu valmistuspaikassa.

- Tyypillisenä osana tuotantoa ei pidetä alkoholijuomien astiointia, sekoittamista, laimentamista, suodattamista tai muuta vastaavaa yksinkertaista käsittelyä.
 - Tyypillisenä osana tuotantoa pidettäisiin käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien osalta sitä, että käyminen tapahtuisi valmistuspaikalta.
 - Muutoin kuin käymisteitse valmistettujen juomien osalta edellytettäisiin puolestaan lähtökohtaisesti sitä, että alkoholijuoman tislauksen tulisi tapahtua valmistuspaikassa.
 - Alkoholijuomalajien tyypilliset valmistusprosessit voivat poiketa toisistaan, ja siksi joidenkin juomalajien osalta voitaisiin hyödyntää myös jo valmiiksi tislattua alkoholia. Esimerkiksi ginin osalta riittävää olisi, että toinen tislauksen tislauksen tulisi tapahtua valmistuspaikalla. Lisäksi maustetun viinan (mukaan lukien tilalikköörin) osalta puolestaan riittävää olisi, että tislauksen tai maseroituksen tulisi tapahtua valmistuspaikalla.
- **Ulosmyyntioikeus monopolin alaan kuuluville alkoholijuomille olisi sidottu valmistuspaikkaan.** Pienvalmistajat voisivat muiden valmistajien tapaan toimittaa enintään 5 % / 8 % alkoholijuomia.
 - Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan syksyllä 2026.

HE: Pienvalmistajien laajennettu ulosmyyntioikeus

Pienvalmistajien laajennettu ulosmyyntioikeus (HE 131/2025)

- MaRa pitää pienvalmistajille ehdotettua laajennettu ulosmyyntioikeutta kannatettava ja sen toteuttamista kiirehdittävä.
- MaRa pitää ehdotettua 100 000 litran valmistusrajaa kuitenkin liian alhaisena. Valmistusrajan pitäisi olla vähintään 500 000 litraa.
 - Ehdotettu raja poissulkisi osan pienvalmistajista laajennetun vähittäismyyntioikeuden ulkopuolelle ja muodostaisi myös kasvun esteen nykyisen rajan alle jääville pientuottajille, jotka hakevat kasvua kansainvälisiltä markkinoilta tai joiden tuotteiden kysyntä kotimaisille asiakkaille ja ulkomaisille matkailijoille kasvaa kotimaassa vähittäismyyntirajoituksen poistuttua
- MaRa katsoo, että laajennetun vähittäismyyntioikeuden tulisi koskea kaikkia valmistajan valmistuspaikkoja ja myyntimäärää koskeva rajoitus (25.000 litraa) poistetaan.
 - Hallituksen esityksessä myyntirajaa on perusteltu Alkon myymälän keskimääräinen vuosimyynnillä, joka on noin 30 000 litraa puhdasta alkoholia. Vähittäismyyntiraja on keinotekoinen ja hallitusohjelmakirjauksen vastaisena.
 - Alkoholijuomien valmistajan tulee voida itsenäisesti päättää, minkä valmistuspaikan tai valmistuspaikkojen yhteydestä se valmistamiaan tuotteitaan myy ilman vähittäismyynnille asetettavaa myyntirajoitusta.

Vähittäismyynti- monopolin purkamisesta

Alkoholin vähittäismyyntin vapauttamisen skenaarioita

- 1) Vähittäismyyntimonopolin purkaminen kokonaan
- 2) Vähittäismyyntimonopolin purkaminen asteittain:
 - Asianajaja Mikko Alkion ja kilpailuoikeuden professori Petri Kuoppamäen kirjassa ”Valtion rypäleet” esitetään, että ravintoloille ja erityisille viinikaupoille annettaisiin oikeus myydä enintään 18 prosentista viiniä (myös marja- ja hedelmäviinit) ulos klo 21.00 asti. Ravintola voisi antaa asiakkaalle mukaan ruokailun yhteydessä avatun viinipullon klo 21.00 jälkeen klo 24.00 asti.
 - STM:n ja TEM:n nimittämä selvityshenkilö Antti Neimala esitti raportissaan vähittäismyyntimonopolin purkamisesta, niin että ravintolat saisivat oikeuden viinien vähittäismyyntiin. Hän myös katsoi, etteivät alkoholihaitat kasvaisi tämän takia.
- 3) Pienvalmistajien ulosmyyntioikeuden laajentaminen ja alkoholijuomien toimitusmahdollisuus.